

BROKUOJAMŲ VEISLINIŲ KUILIŲ REPRODUKČINĖS VEIKLOS SUTRIKIMŲ TYRIMAI

Loreta Šernienė¹, Gražina Januškevičienė¹, Albina Aniulienė², Henrikas Žilinskas³

¹ *Maisto saugos ir gyvūnų higienos katedra*

² *Užkrečiamų ligų katedra*

³ *Neužkrečiamų ligų katedra*

Lietuvos veterinarijos akademija, Tilžės g. 18, 47181 Kaunas; ¹ tel.:(8-37) 36 26 95; el. paštas: loretaser@lva.lt

Santrauka. Tyrimais nustatyta, kad dėl įvairių spermatozoidų patologijų ir sėklidžių pakitimų išbrokuojama pusė visų veislinių kuilių. Atsižvelgiant į tai numatytas darbo tikslas – ištirti Lietuvos veislynuose išbrokuotų kuilių sėklidžių histomorfologinę struktūrą ir testosterono kiekį kraujyje, nustatyti patologiją sukėlusius veiksnius – amžiaus, sezono, paties kuilio – įtaką. Analizuojant veiksnių įtaką skirtingoms spermos patologijoms nustatyta, kad visoms joms reikšmingas kuilio efektas ($p \leq 0,05$), o bendrai spermos patologijai statistiškai reikšminga ir kuilio amžiaus bei sezono įtaka ($p \leq 0,052$, $p \leq 0,0001$). Skirtingos jaunų kuilių brokavimo priežastys pasiskirsto panašiomis proporcijomis kaip ir vyresnių, išskyrus brokavimą dėl bendros spermos patologijos, kai dažniausiai išbrokuojami vyresni kuiliai – amžiaus įtaka šiuo atveju statistiškai reikšminga. Dėl bendros spermos patologijos dažniausiai išbrokuojami senyvo amžiaus kuiliai, daugiausia vasaros–rudens laikotarpiu. Histologiškai tiriant nustatytas intersticinis orchitas ir silpno (spermatozoidų uodegėlių ir galvučių patologijos atveju) bei vidutinio (bendros spermos patologijos atveju) laipsnio sėklinių kanalėlių degeneracija. Kuilių, išbrokuotų dėl spermos ir sėklidžių patologijos (oligospermijos) sėklidžių masė ($p \leq 0,05$), spermatozoidų koncentracija ($p \leq 0,001$) ir testosterono kiekis kraujyje buvo mažesni ($p \leq 0,05$). Histologiškai pažeistose sėklidėse nustatytas intersticinis nepūlinis orchitas su pilna sėklinių kanalėlių bei pavienių Leidigo ląstelių degeneracija ir nekrozė. Tiriant antsėklidį nustatyta pavienių sėklatakių degeneracija, stromos fibrozė.

Raktažodžiai: veisliniai kuiliai, sperma, kokybė, vaisingumas, patologija.